SUMMARY. This article scientifically analyzes the theoretical and methodological foundations of teaching music literature, the harmony of traditional and innovative pedagogical methods. The influence of musical analysis, listening culture, interactive educational technologies, and an integrative approach on the effectiveness of education is revealed. The importance of a competency-based approach based on national and world musical heritage is also substantiated.

O‘ZBEK XALQ RAQSI IJROCHILARINING IJODIY VA PEDAGOGIK FAOLIYATI

Fazliyeva Zebo Kamarbekovna – *dotsent*
O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti

Tayanch so‘zlar: xalq raqsi, tarixiy davr, marosim raqs, mahorat, xususiyat, san’at, ansambl.
Ключевые слова: народный танец, исторический период, обрядовой танец, мастерство, особенность, искусство, ансамбль.
Key words: folk dance, historical period, ritual dance, skill, characteristic, art, ensemble.

Kirish. O‘zbek xalq raqsi ustalari har biri o‘ziga xos sahna uslubi va ijro mahorati bilan ajralib turadi. Tamaraxonim (Tamara xonim) o‘zbek professional raqsining asoschilaridan biri bo‘lib, u nafaqat raqqosa, balki xonanda va baletmeyster sifatida ham tanilgan. Uning ijro uslubi milliy va xalqaro unsurlar uyg‘unligida namoyon bo‘lgan; u sahnada o‘zbek raqsini dramatik teatr ifodasi bilan boyitgan. Masalan, Tamaraxonim bir konsertda oldin qayg‘uli ohangdagi “Dilxiroj” raqsini ijro etib, undan so‘ng sho‘x “Usmoniya” raqsiga tushgan – bunday keskin kayfiyat almashinuvlari uning sahna mahorati naqadar keng qamrovli ekanini ko‘rsatgan. Tamaraxonim o‘z repertuarini nafaqat o‘zbek raqslari, balki dunyoning 86 xil milliy qo‘shiqlari va raqslari bilan boyitgan edi. Jumladan, u Farg‘ona, Buxoro, Xorazm an’anaviy raqs uslublarini sahnaga olib chiqdi va hind, afg‘on, indonez kabi Sharq xalqlari raqslarini ham mohirona ijro etdi. Uning turli millatlar raqslaridan yaratgan raqs-miniatyuralari butunlay yangi janr sifatida e’tirof etilgan bo‘lib, “Lazgi” singari mahalliy raqslarni ham sahnaviy chiqishga aylantirishga xizmat qilgan, natijada o‘zbek raqsi jahon sahnasida yorqin namoyon bo‘ldi. Tamaraxonimning ijodi tufayli uni zamondoshlari “Sharq qaldirg‘ochi” deya ulug‘lashgan (1924-yilda Moskva sahnasida ilk chiqishidayoq shu nomga sazovor bo‘lgan).

Adabiyotlar tahlili va metodlar. Mukarrama Turg‘unboyeva esa o‘zbek sahna raqsining yana bir ulkan darg‘asi bo‘lib, u raqqosa va baletmeyster sifatida milliy raqslarga yangi nafas bag‘ishladi. Uning har bir chiqishi tom ma’noda bir doston edi – sahnada raqs orqali muayyan voqea yoki tuyg‘uni hikoya qila olishi bilan ajralib turardi. Mukarrama opa o‘z ijodida Farg‘ona vodiysi raqslarining nafis va mayin harakatlarini o‘rgandi, Xorazm va Buxoro raqslarining o‘ziga xos usullarini sahnaga moslashtirdi. U o‘zbek raqsining oltin fondidan joy olgan bir qator noyob raqslarni sahnalashtirdi: “Tanovar”, “Katta o‘yin”, “Jonon”, “Pilla”, “Paxta” kabi raqslar aynan Mukarrama Turg‘unboyeva ijodining mahsuli bo‘lib, milliy raqs san’atida yangi sahnaviy talqinini topdi. Xususan, 1943 yilda sahnalashtirgan “Tanovar” raqsi uning baletmeysterlik ijodiy cho‘qqisi sanaladi. Bu raqs mumtoz musiqa ohanglariga milliy raqs harakatlarini uyg‘unlashtirib, tomoshabinlarga chuqur ta’sir ko‘rsatgan. Mukarramaning ijodi “Bahor valsi” kabi yangi raqslarni ham qamrab olgan – u bastakor M. Mirzayev bilan hamkorlikda yaratgan “Bahor valsi” raqsi keyinchalik “Bahor” ansamblining ramziy asariga aylangan. Umuman, Mukarrama Turg‘unboyeva milliy raqslarga ilmiy yondashuv olib kirib, ularga sahnaviy san’at darajasida ishlov berib, o‘zbek raqsini yangi pog‘onaga ko‘tardi. Qunduz Mirkarimova Mukarrama Turg‘unboyevaning eng iste’dodli shogirdlaridan biri bo‘lib, u ijrochi raqqosa sifatida ham, baletmeyster sifatida ham ulkan shuhrat qozondi. Qunduz opa Moskvadagi

Katta teatr qoshidagi xoreografiya bilim yurtida mumtoz balet bo‘yicha ta’lim olib, klassik raqs texnikasini puxta egalladi. U 1950–70-yillar davomida O‘zbekiston davlat filarmoniyasi va opera-baleti sahnalarida yakkaxon raqqosa sifatida faoliyat yuritib, “G‘ayratli qiz”, “Katta o‘yin”, “Tanovar”, “Nay navosi”, “Bahor tongi”, “Zang o‘yin”, “Pomir raqsi”, “Cho‘li Iroq” kabi klassik va xalq raqslari, shuningdek qardosh xalqlar raqslarini ijro etdi. Uning sahna uslubida mumtoz baletdan olgan nafis qomat va harakat madaniyati milliy raqsning erkin va jo‘shqin ifodasi bilan qo‘shilib, o‘ziga xos joziba kasb etdi. Qunduz Mirkarimova repertuarida Farg‘ona va Buxoro uslubidagi “Tanovar”larning turli variantlari, “Toshkent zangi”, “Qo‘qoncha doira”, “Yor istab” kabi an’anaviy raqslar, hatto koreys, arab, yapon va turk xalqlarining raqslari ham bo‘lgan – bu esa uning ijrochilik doirasi nihoyatda keng ekanini tasdiqlaydi. U sahnada jo‘shqin temperament va nozik lirizmni birlashtira olgan; hatto rus balet arboblari Igor Moiseyev va Maya Plisetskaya ham Qunduz Mirkarimovaning mahoratiga yuksak baho berishgani ma’lum. O‘zbek xalq raqsi ustalari nafaqat ijrochi, balki mohir pedagog sifatida ham tanildilar. Ular o‘z mahorat maktablarini yaratib, shogirdlar tayyorlashga ulkan hissa qo‘shdilar. Raqs san’atida ustoz-shogird an’analari ustuvor bo‘lib, XX asr o‘rtalariga kelib bu an’ana endi rasmiy ta’lim tizimi bilan uyg‘unlashdi. Usta Olim Komilovdan saboq olgan Tamaraxonim va Mukarrama Turg‘unboyeva kabi ilk avlod raqqosalar o‘z navbatida yangi avlod san’atkorlarini tarbiyalashga kirishdilar.

Mukarrama Turg‘unboyeva 1934-yildan 1957-yilgacha Respublika balet maktabida pedagog bo‘lib ishladi va shu yillar mobaynida butun bir raqqoslar avlodini voyaga yetkazdi. Uning shogirdlari orasidan keyinchalik o‘zbek raqs san’atining yirik namoyondalaridan: Galina Izmaylova, Qunduz Mirkarimova, Gulnora Mavayeva, Ra’no Nizomova, Tamara Yunusova, Ma’mura Ergasheva, O‘g‘iloy Muhamedova va boshqalar uning qo‘lida ta’lim olib, yetuk san’atkorga aylanganlar. Mukarrama opa shogirdlariga nafaqat raqs harakatlarini, balki ijodiy yondashuv va sahna madaniyatini ham singdira olgan. Uning darslarida milliy raqs elementlarini mumtoz balet texnikasi bilan uyg‘un qo‘llashga alohida e’tibor berilgan – u har bir raqqosada nafaqat texnik mahorat, balki sahnada obraz yarata olish qobiliyatini ham tarbiyalagan.

Qunduz Mirkarimova ham uzoq yillar pedagog sifatida faoliyat ko‘rsatdi. U 1964 yildan boshlab Toshkent xoreografiya bilim yurtida (hozirgi Milliy raqs va xoreografiya oliygohi) dars berib, ko‘plab iste’dodli o‘quvchilarni tarbiyaladi. 1973 yildan 1979 yilgacha O‘zbek davlat xoreografiya oliygohida pedagoglik qilgan Qunduz opa o‘z tajribasini nazariy bilimlar bilan boyitib, akademik darajada dars bera boshladi. Uning shogirdlari orasida ko‘plab taniqli raqqosalar bor bo‘lib, ular keyinchalik O‘zbekiston va hatto qo‘shni respublikalar raqs jamoalarining yetakchi ijrochilariga aylanishdi. Masalan, Qunduz Mirkarimova shogirdlaridan biri Zebo Aminzoda Tojikistonda mashhur “Zebo” raqs ansamblini tashkil etdi. Qunduz opa ustoz sifatida shogirdlariga klassik raqs mashqlarini mustahkam o‘rgatgan holda, ularga milliy raqsning ruhini singdirishga intildi. Uning dars uslubida har bir harakatning ma’nosini tushuntirish, raqqosada raqsga nisbatan ichki his-tuyg‘uni uyg‘otish muhim o‘rin tutgan. Natijada, uning qo‘lidan yetishgan raqqosalar sahnada nafis texnikaga ega bo‘lish barobarida, yuksak badiiy tafakkur bilan ijro etishga odatlandilar. Tamaraxonim ham umrining oxirigacha yoshlarga maslahat va ko‘mak berib keldi. U rasmiy ta’lim muassasasida dars bermagan bo‘lsa-da, o‘z atrofida iste’dodli shogirdlar jamuljam bo‘lishiga erishdi. Tamaraxonimning bevosita shogirdlari sifatida nomlari tilga olinmasa-da, uning san’atidan ilhomlangan ko‘plab yosh raqqosalar uni o‘ziga ustozi deb bilishgan. U konsert va gastroollari chog‘ida yosh san’atkorlarga o‘z tajribasini o‘rgatib, sahna sir-asrorlarini ulashgan. Tamaraxonimning shogirdlarga nasihatlaridan biri raqsni qalb bilan his etish, har bir harakatga hayotiy mazmun yuklash bo‘lgan. U o‘zbek raqqosalarining keyingi avlodiga ilhom manbai bo‘lib, ularning ijodiy kamolotida muhim rol o‘ynadi. O‘zbek xalq raqsini o‘qitishda XX asr davomida bosqichma-

bosqich metodik tizim shakllandi. Ilk davrlarda raqs san'ati asosan ustozdan shogirdga og'zaki va amaliy tarzda o'tgan bo'lsa, keyinchalik maxsus darslik va qo'llanmalar yaratila boshlandi. Usta Olim Komilov va uning zamondoshlari milliy raqs harakatlarini ilk bor tizimlashtirishga harakat qildilar. Ma'lumki, 1927–28-yillarda Usta Olim Komilov Tamaraxonim bilan hamkorlikda ilk raqs darsligini tuzib, unda 120 ta oyoq-qo'l harakatlari usullarini yozib chiqqan. Bu darslik o'zbek raqs san'atini o'rgatishda birinchi nazariy manba bo'lib xizmat qilgan. Shuningdek, Usta Olim tomonidan Farg'ona raqs uslublariga oid "Doira darsi va raqs" nomli metodik qo'llanma yaratilib, undan foydalanib Tamaraxonim, Mukarrama Turg'unboyeva kabi raqqosalar ko'plab yangi sahna raqslarini sahnalashtirishgan. Mazkur qo'llanma yordamida o'nlab san'atkorlar o'ziga xos raqslar yaratishga muvaffaq bo'lishgan. Demak, xalq raqsini o'qitishda ilk bor usullarni tizimlashtiruvchi yozma manbalar paydo bo'ldi. Keyinchalik, o'zbek raqsining rivoj topishi va ta'lim muassasalarida o'qitila boshlashi bilan yangi darslik va uslubiy qo'llanmalar yaratildi. Mukarrama Turg'unboyeva bu borada ham jonbozlik ko'rsatgan ustozlardan biridir. U Toshkent xoreografiya bilim yurtida milliy raqs bo'yicha o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qatnashib, raqs pedagogikasi nazariyasiga asos soldi. Jumladan, Mukarrama opa ushbu bilim yurti dasturiga "Doyra darsi" mashg'ulotini joriy etishda mualliflik qilgan pedagoglardan biridir. Bu mashg'ulot orqali o'quvchilarga milliy raqs ritmlari va doirani chalish hamda raqs harakatlarini uyg'un bajarish usullari o'rgatilgan. Toshkent xoreografiya bilim yurti (hozirgi O'zbekiston Davlat xoreografiya akademiyasi) o'quv rejalarida 1950–60-yillardan boshlab xalq raqsi asoslari alohida fan sifatida o'qitila boshlandi. Bu dargoh pedagoglari – jumladan, Mukarrama Turg'unboyeva, Roziya Karimova, Gavhar Rahimova kabi tajribali raqqosalar – milliy raqsning didaktikasi va terminologiyasini shakllantirishga hissa qo'shdilar. Natijada, Farg'ona, Buxoro, Xorazm raqs maktablarining har biri o'z uslubiy xususiyatlari bilan tizimlashtirilib, o'quvchilarga o'rgatiladigan bo'ldi. Masalan, Farg'ona raqsining chapani harakatlari Buxoro raqsining mayin qo'l va yelkalar plastikasi va Xorazm "lazgi" raqsining o'ynoqligi alohida mavzular sifatida o'qitildi.

Shuningdek, ushbu davrda o'zbek raqs san'atiga oid nazariy-adabiy manbalar paydo bo'ldi. Raqs tadqiqotchilari va san'atshunoslar raqs tarixi va uslublariga bag'ishlangan maqola va kitoblarni nashr etdi. Masalan, 1959 yilda O'zSSR Fanlar akademiyasi San'atshunoslik institutida Lyubov Avdeyeva tomonidan "Mukarram Turg'unboyeva raqsi" nomli monografiya chop etildi. Unda Mukarramaning ijodiy uslubi va sahna asarlari ilmiy tahlil qilingan bo'lib, raqs san'atiga nazariy yondashuv namunasini ko'rish mumkin. Keyinchalik, 1980-yillarda o'zbek raqsi tarixiga oid risolalar, metodik tavsiyalar ham paydo bo'la boshladi. Bularning barchasi raqsni o'rgatish bo'yicha nazariy bilimlarning shakllanishiga xizmat qildi. Ta'kidlash joizki, xalq raqsini o'rgatishdagi uslubiy tajriba nafaqat yozma qo'llanmalar, balki ustoz raqqosalarning amaliy mahorati orqali ham boyidi. Masalan, Galina Izmaylova, Klara Yusupova, Viloyat Oqilova kabi raqqosalar o'zbek raqsining metodikasini keyingi avlodlarga o'rgatishda muhim rol o'ynadilar. Ular o'z ustozlari Tamaraxonim va Mukarrama an'analarini davom ettirar ekan, harakatlarni puxta mashq qildirish, har bir raqs namunasining kelib chiqishi va mazmunini tushuntirish kabi pedagogik usullarni amaliyotga tatbiq etdilar. Shu tariqa, XX asr ikkinchi yarmiga kelib o'zbek xalq raqsini o'rgatishning mustahkam metodik bazasi yaratildi – darslik va qo'llanmalar, ustozlarning o'quv-uslubiy tajribasi uyg'un holda yangi raqqosalar avlodini tarbiyalashga xizmat qildi.

1950-2000 yillarda o'zbek raqqosalari va baletmeysterlarining ko'pchiligi faqat sahnada emas, balki madaniyat va san'atga ixtisoslashgan ta'lim muassasalarida ham samarali faoliyat olib bordilar. O'zbekistonda milliy raqsni o'qitish bo'yicha ilk rasmiy ta'lim maskani 1940-yillarda tashkil topgan Respublika xoreografiya bilim yurtidir (o'sha davrdagi balet maktabi). Keyinchalik bu dargoh Toshkent xoreografiya oliygohi darajasiga ko'tarildi. Aynan shu muassasada

Mukarrama Turg‘unboyeva, Roziya Karimova, Gavhar Rahimova kabi ustozlar kafedra mudiri va pedagog sifatida ishlaganlar. Ular milliy raqs bo‘limlariga rahbarlik qilib, o‘quv rejalarga milliy raqs fanlarini kiritganlar.

Natijalar va muhokama. Mukarrama Turg‘unboyeva 1957-yilda bir guruh hamkasblari bilan birga “Bahor” davlat xalq raqs ansamblini tashkil etgan bo‘lsa, shu bilan birga u mazkur ansambl qoshida yosh raqqosalarni tarbiyalash ishini ham yo‘lga qo‘ygan. Mukarrama opa “Bahor” ansambliga rahbarlik qilgan yillarida nafaqat sahnada raqslar yaratdi, balki ansambl a’zolariga bevosita ustozlik qilib, ularning mahoratini oshirdi. U ansambl repetitsiyalarini bir vaqtning o‘zida dars jarayoniga aylantirar, raqqosalarga sahnada o‘zini tutish, sahna kiyimi, makiyajdan tortib, ijro jarayonidagi eng mayda detalgacha o‘rgatar edi. Qunduz Mirkarimova ham ta’lim muassasasidagi faoliyatini ansambl rahbarligi bilan muvaffaqiyatli uyg‘unlashtirgan. U 1979 yilda o‘zining ustozi Mukarrama Turg‘unboyeva vafotidan so‘ng “Bahor” ansamblining badiiy rahbari etib tayinlandi.

Professor Qunduz Mirkarimova shu lavozimda 20 yildan ziyod faoliyat yuritib, ansamblni yuqori cho‘qqilarga olib chiqdi. Shu bilan birga, u 1980–90-yillarda O‘zbekiston Davlat konservatoriyasi hamda Madaniyat institutida milliy raqs bo‘yicha maxsus kurslar tashkil etilishida ilmiy maslahatchi sifatida qatnashdi (norasmiy ma’lumotlarga ko‘ra). Qunduz opa ansamblda yig‘ilgan boy repertuarni ilmiy jihatdan tasniflab, u asosida o‘quv dasturlarini boyitishda ishtirok etgan. Uning rahbarligi ostida “Bahor” ansambli respublika va xalqaro festivallarda katta muvaffaqiyat qozondi, shu tariqa ansambl yosh ijrochilar uchun haqiqiy amaliy maktab vazifasini o‘tadi. Qunduz Mirkarimovaning madaniyat sohasidagi xizmatlari e’tirof etilib, unga O‘zbekiston va SSSR xalq artisti unvonlari berildi, ko‘plab orden va medallar bilan taqdirlandi. U 2019 yilda 93 yoshida olamdan o‘tdi, vafot etgunga qadar O‘zbekiston xoreografiya akademiyasining faxriy professori sifatida yoshlarga maslahat berib keldi.

Bugun O‘zbekistonda Qunduz opa tavalludining 100 yilligi munosabati bilan turli tadbirlar o‘tkazilmoqda – bu, albatta, uning raqs san’atimiz tarixidagi o‘chmas o‘rnini e’tirof etishdir. Tamaraxonim o‘z faoliyati davomida rasmiy ta’lim muassasalarida ishlamagan bo‘lsa-da, uning nomi bilan bog‘liq uy-muzey va memoriy studiyalar milliy raqsni o‘rgatish va targ‘ib qilish maskanlari bo‘lib xizmat qildi. 20-asrning ikkinchi yarmida Toshkentda tashkil etilgan Tamara Xonim nomidagi uy-muzeyida mahorat darslari, uchrashuvlar o‘tkazilib, unda yosh raqqosalar ustoz san’atkor hayoti va ijodi bilan tanishdilar. Bu maskanda Tamaraxonimning saxovatpesha shogirdlari va izdoshlari yig‘ilib, uning yodini ato etish barobarida, raqs san’atining tarixiy fotosuratlari, liboslari, mukofotlari orqali ta’lim tarbiya oldilar. Shuningdek, Tamaraxonim 1960–70 yillarda turli madaniy tadbirlar doirasida O‘zbek milliy raqs ansambllariga badiiy rahbarlik qilishga jalb qilingan – masalan, hududiy havaskor raqs jamoalarini festival va ko‘riklarga tayyorlashda maslahat bergan. Bu ham uning ta’limiy faoliyatining bir ko‘rinishi edi. Shunday qilib, XX asrning ikkinchi yarmi o‘zbek xalq raqsi san’atining professional darajada taraqqiy etgan, milliy raqs maktabi shakllangan, buyuk ijrochilar pleyadasi maydonga chiqqan davr bo‘ldi. Tamaraxonim kabi ijodkorlar milliy raqsimizni jahon sahnalariga olib chiqib, uning shuhratini yoygan bo‘lsa, Mukarrama Turg‘unboyeva singari fidoyi ustozlar xalq raqsini sahnaviy san’at darajasiga ko‘tarib, bir qancha yangi raqs durdonalarini yaratdilar.

Ularning shogirdlari Qunduz Mirkarimova boshchiligida ushbu an’analarni davom ettirib, milliy raqsimizni yangi bosqichlarga olib chiqdi. Mazkur davrda raqs san’ati ta’lim tizimiga singdirilib, metodik asoslari shakllandi – darslik va qo‘llanmalar yaratildi, xoreografiya bilim yurtlari va bo‘limlarida xalq raqsi chuqur o‘qitila boshlandi. O‘zbek raqqosalari nafaqat sahnada, balki pedagog sifatida ham milliy san’atga xizmat qildilar, o‘z bilim va mahoratlarini avloddan-avlodga o‘tkazdilar. Shuni alohida ta’kidlash kerakki, tahlil qilingan har bir ijodkor – Tamaraxonim, Mukarrama Turg‘unboyeva, Qunduz

Mirkarimova va boshqalar – o‘zbek xalq raqsini rivojlantirish yo‘lida o‘ziga xos iz qoldirgan. Ularning ijodiy yondashuvi va pedagogik tamoyillari bir-birini boyitgan holda, yagona milliy raqs maktabini shakllantirdi. Bugungi kunda mustaqil O‘zbekiston davrida ham ularning merosi davom ettirilmoqda: “Bahor” ansamblining qayta tashkil etilishi, milliy raqs festivallari va tanlovlarining o‘tkazilishi bu an’analarning mantiqiy davomidir.

Xulosa qilib aytganda, XX asr ikkinchi yarmidagi o‘zbek xalq raqsi ustalari ijodiy va pedagogik faoliyatining chuqur tahlili shuni ko‘rsatadiki, ular milliy raqs san’atini nafaqat yuqori badiiy darajaga ko‘tardilar, balki uning kelajak avlodlarga yetib borishini ta’minladilar. Ustoz raqqosalar yaratgan maktab bugungi kunda yangi iste’dodlarning kamol topishiga zamin bo‘lmoqda. Bu davr tajribasi milliy san’atimiz tadqiqotlari uchun ham boy ilmiy manba vazifasini o‘tamoqda.

Demak, o‘zbek xalq raqsining keyingi taraqqiyoti ham ana shu mustahkam poydevor ustida barpo bo‘lishi shubhasiz.

Milliy raqsimiz tarixidagi yorqin sahifa bo‘lmish 1950–2000 yillar ijodiy va pedagogik merosi bundan keyin ham sinchiklab o‘rganilishi, qadrlanishi va yanada rivojlantirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Avdeyeva L.A. O‘zbek milliy raqsi tarixidan - T.: M.Turg‘unboyeva nomidagi “O‘zbekraqs” milliy raqs birlashmasi, 2001. 204b.
2. Dosmetova R, Abrayqulova N. Raqs. – T.: Barkamol fayz media. 2017. 160 b.
3. Avdeyeva L.A. Mukaramma Turg‘unboyevaning raqsi -T.: G‘ofur G‘ulom nomidagi adabiyot va san’at nashriyoti, 1989. 199-B.
4. Avdeyeva L.A. O‘zbekiston raqs san’ati. –T.: GIXL, 1966. 192 b.
5. Nizamova O’. Роль женщин в хореографическом искусстве – T.: San’at, 2011. https://sanat.orexca.com/2011-rus/2011-4-2/rol_jen/
6. Uzdxa.uz (O‘zbek davlat xoreografiya akademiyasi sayti) – “SSSR xalq artisti Qunduz Mirkarimovaning 100 yilligi” (07.03.2025)

REZYUME. Ushbu maqolada XX asrning ikkinchi yarmida o‘zbek xalq raqsi san’atining ravnaqi va rivojlanishi, zabardast raqqosalar va baletmeysterlar o‘zbek sahna raqsining yetakchi namoyandalari, o‘zbek milliy raqsining qadimiy an’analarini saqlanishi, raqs ijrochilarining o‘ziga xos ijro uslublarini shakllanishi, pedagogik mahorat, xalq raqsini o‘qitish metodikasi hamda madaniyat va san’at ta’lim muassasalaridagi faoliyati tahlil qilinadi, tahlil jarayonida Tamaraxonim, Mukarrama Turg‘unboyeva, Qunduz Mirkarimova kabi ustoz san’atkorlar faoliyatiga alohida e’tibor qaratiladi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье анализируется расцвет и развитие узбекского народного танцевального искусства во второй половине XX века, выдающиеся танцоры и балетмейстеры - ведущие представители узбекского сценического танца, сохранение древних традиций узбекского национального танца, формирование уникальных исполнительских стилей танцоров, педагогическое мастерство, методика преподавания народного танца и деятельность в учреждениях культуры и искусства, в процессе анализа особое внимание уделяется деятельности таких мастеров-артистов, как Тамарахоним, Мукаррама Тургунбаева, Кундуз Миркаримова.

SUMMARY. This article analyzes the flourishing and development of Uzbek folk dance art in the second half of the 20th century, prominent dancers and ballet masters - leading representatives of Uzbek stage dance, the preservation of ancient traditions of Uzbek national dance, the formation of unique performance styles of dancers, pedagogical mastery, folk dance teaching methodology, and activities in cultural and art institutions, with particular attention paid to the activities of master artists such as Tamaraxonim, Mukarrama Turgunbayeva, and Kunduz Mirkarimova.